

Uchwała Nr 85/2023
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
z dnia 16 sierpnia 2023 r.

w sprawie projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw
w związku z rozwojem e-administracji

Po rozpatrzeniu, na wniosek Marszałek Sejmu z dnia 21 lipca 2023 r. (pismo SPS-WP.020.209.4.2023), projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z rozwojem e-administracji, stosownie do art. 329 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2023 r. poz. 742, z późn. zm.), Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego przedstawia następującą opinię.

Przedłożony projekt ustawy w części dotyczącej nowelizacji ustawy o Polskim Instytucie Ekonomicznym zawiera regulacje, które odnoszą się do utworzenia narzędzia analitycznego – „zintegrowanej platformy analitycznej” (ZPA) – służącego do prowadzenia analiz w celu tworzenia i zwiększania efektywności polityk publicznych na podstawie danych gromadzonych w rejestrach publicznych. W szczególności, projekt zakłada powołanie Rady Polityk Publicznych, której zadaniem jest między innymi nadzór nad ZPA, wyrażanie opinii dotyczących celowości, metodyki oraz ochrony danych osobowych proponowanych w ramach analiz ZPA. Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego ma wskazać połowę (czyli pięciu) członków Rady Polityk Publicznych, w tym trzech przedstawicieli uczelni oraz dwóch przedstawicieli organizacji pozarządowych, wyłonionych w drodze konkursu.

Niniejsza opinia odnosi się do dwóch głównych aspektów – idei powstania zintegrowanej platformy analitycznej oraz roli Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego w kontekście utworzenia i funkcjonowania Rady Polityk Publicznych.

Idea utworzenia zintegrowanej platformy analitycznej wpisuje się w coraz szerszy nurt wykorzystywania danych gromadzonych w rejestrach publicznych do prowadzenia badań i analiz, w tym wspierających tworzenie i modernizację prowadzonych polityk publicznych i jako taka zasługuje na pełne poparcie. Przedłożony projekt zakłada, że inicjatorem analiz w ramach ZPA mogą być albo Polski Instytut Ekonomiczny, albo podmiot publiczny. O ile ograniczenie to w pierwszym etapie funkcjonowania ZPA może być uzasadnione, docelowo warto rozważyć również możliwość inicjowania badań przez instytucje naukowe i badawcze. Pozwoli to na znaczące zwiększenie możliwości i potencjału badawczego polskich uczelni i instytutów badawczych, a także ograniczenie kosztów pozyskiwania wiedzy dotyczącej wybranych populacji i procesów społecznych oraz gospodarczych. Projekt ten daje możliwości rozwijania współpracy instytucji publicznych i naukowych w zakresie rozwoju metodyk analiz danych gromadzonych w rejestrach publicznych przez polskie instytucje naukowo-badawcze. Stwarza również pole do wykorzystania potencjału infrastruktury obliczeniowej, którą dysponują polskie instytucje naukowo-badawcze we wspólnych badaniach opartych na danych publicznych, które służyłyby zarówno wsparciu polityk publicznych, jak i badań naukowych.

Rada Główna docenia również ideę zapewnienia transparentności badań realizowanych w przyszłości przy pomocy zintegrowanych platformy analitycznej oraz kontroli społecznej decyzji o uruchomieniu badań w ramach ZPA. Jej wyrazem w projekcie ustawy jest koncepcja powołania Rady Polityk Publicznych, w której skład mają wchodzić przedstawiciele świata nauki oraz organizacji pozarządowych. Jak było wspomniane wcześniej, Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego ma wskazać trzech przedstawicieli uczelni do Rady Polityk Publicznych. Wątpliwości budzi zawężenie reprezentacji środowiska badawczego do przedstawicieli uczelni, z wyłączeniem przedstawicieli instytutów badawczych oraz instytutów

Polskiej Akademii Nauk. Takie zawężenie nie wydaje się uzasadnione, za celowe można uznać rozszerzenie wskazanej w projekcie grupy o wymienione powyżej instytucje badawcze.

Kolejna wątpliwość dotyczy terminu zwołania pierwszego posiedzenia Rady Polityk Publicznych, określonego w art. 60 ustawy, który wynosi 40 dni od wejścia jej w życie. Termin ten, biorąc pod uwagę tryb pracy Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego, uniemożliwia rzetelne przeprowadzenie konkursu w celu wyboru członków Rady Polityk Publicznych wskazanych przez instytucje badawcze i organizacje pozarządowe. Rada Główna proponuje wydłużenie tego terminu do co najmniej 60 dni, aby umożliwić rozpoczęcie pracy Rady w pełnym składzie.

Uchwałę otrzymują Marszałek Sejmu, Minister Cyfryzacji oraz Minister Edukacji i Nauki.

Wiceprzewodniczący
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Prof. Stanisław Kistryn